

Utvidgat hinder mot erkännande av utländska barnäktenskap (SOU 2017:96)

Ju2017/09578/L2

1 Sammanfattning

Skatteverket anser att frågan om en skärpning av reglerna kring barnäktenskap är angelägen och att det därför är viktigt att en förändrad lagstiftning kommer på plats så snart det är möjligt. Mot denna bakgrund ser Skatteverket i grunden positivt på att lagstiftningen skärps i någon form. Men det förslag som utredningen lägger fram är enligt Skatteverkets mening inte tillräckligt för att motverka att barnäktenskap erkänns i Sverige.

Skatteverket föreslår istället en bestämmelse som innebär ett generellt icke erkännande av barnäktenskap, oavsett anknytning och ålder vid ankomsten till Sverige. För fall där all anknytning till Sverige saknats vid äktenskapets ingående föreslår Skatteverket en möjlighet för erkännande om särskilda skäl föreligger.

Om utredningens förslag ändå genomförs anser Skatteverket dock att åldersgränsen avseende ankomsten till Sverige behöver sättas högre än i utredningens förslag. I syfte att motverka oönskade tröskeeffekter bör åldersgränsen vara minst 25 år.

2 Skatteverkets synpunkter

Under avsnitt 2.1 för Skatteverket fram synpunkter på det av utredningen lagda förslaget och vilka effekter det kan få, samt lämnar förslag på justering av förslaget för det fall det genomförs. Skatteverket redogör under avsnitt 2.2 för verkets förslag om en bestämmelse som innebär ett generellt icke erkännande av barnäktenskap, oavsett anknytning och ålder vid ankomsten till Sverige. För fall där all anknytning till Sverige saknats vid äktenskapets ingående föreslår Skatteverket en möjlighet för erkännande om särskilda skäl föreligger.

2.1 Icke erkännande, oavsett anknytning, om någon av parterna var under 18 år när någon av dem kom till Sverige (8.3.2)

Skatteverket anser att frågan om en skärpning av reglerna kring barnäktenskap är angelägen och att det därför är viktigt att en förändrad lagstiftning kommer på plats så snart det är möjligt. Mot denna bakgrund ser Skatteverket i grunden positivt på att lagstiftningen skärps i någon form.

Utredningen föreslår att det avgörande för om ett barnäktenskap ska vägras erkännande i Sverige när parterna inte hade någon anknytning hit när äktenskapet ingicks, är om någon av parterna var under 18 år när någon av dem kom till Sverige.

Skatteverket anser att utredningens förslag till reglering saknar tillräcklig effekt i syfte att motverka att barnäktenskap erkänns i Sverige, då det enbart riktar in sig på situationer när någon av parterna var under 18 år när någon av dem anlände till Sverige. Förslaget riskerar vidare att medföra vissa oönskade tröskeffekter, vilket kan illustreras med följande. Det kan exempelvis vara så att äktenskapet ska erkännas om någon har ingått äktenskap vid 15 års ålder och kommer till Sverige som 18-åring. Om någon i stället har ingått äktenskap när hen exempelvis var 17 och ett halvt år och kommer till Sverige strax innan hen fyller 18 år, ska emellertid äktenskapet, enligt utredningens förslag, inte erkännas. Förslaget kan alltså få som effekt att Skatteverket ska registrera ett äktenskap för en person som var 15 år vid äktenskapets ingående, men ska vägra registrering för den som var 17 och ett halvt år. Detta trots att personerna i båda exemplen har kommit till Sverige i nära anslutning till sin 18-årsdag, och båda äktenskapen har ingåtts i relativ närtid. Förslaget riskerar således att få effekter som kan uppfattas som inkonsekventa. Ur allmänhetens synvinkel kommer detta att uppfattas som svårbegripligt.

Det skulle också kunna uppstå situationer när inresan till Sverige inte överensstämmer med de uppgifter som sökanden lämnar. Den föreslagna åldersgränsen kan ge incitament för sökanden att inte ge sig till känna för någon svensk myndighet förrän efter 18-årsdagen. Förslaget kan i denna del ifrågasättas från rättssäkerhetssynpunkt då det finns risk för att inresedatumet fingeras utifrån vad som är fördelaktigt i det enskilda fallet. Dessutom läggs genom utredningens förslag fokus på parternas ålder vid inresetidpunkten istället för åldern vid vigseldatumet, vilket inte är i linje med övrig lagstiftning på området.

Om utredningens förslag ändå genomförs, anser Skatteverket att förslaget behöver justeras avseende åldersgränsen vid ankomsten till Sverige. Skatteverket anser att åldersgränsen bör sättas högre än 18 år. För att minska risken för oönskade tröskeffekter bör åldersgränsen enligt Skatteverkets mening vara minst 25 år.

2.2 Generellt icke erkännande oavsett anknytning och ålder vid ankomsten till Sverige (8.3.2)

Skatteverket instämmer i utredningens konstaterande att barnäktenskap inskränker det enskilda barnets möjligheter att tillgodogöra sig sina mänskliga rättigheter i enlighet med barnkonventionen, och att en tydlig lagstiftning mot barnäktenskap krävs för att förändra kvinnoförtryckande sedvänjor. Skatteverket föreslår därför att en bestämmelse läggs in i 1 kap. 8 a § första stycket lagen (1904:26 s.1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap (IÄL), som innebär ett generellt icke erkännande av barnäktenskap även när anknytning till Sverige saknats vid äktenskapets ingående. Effekten blir att barnäktenskap som utgångspunkt inte ska erkännas i Sverige, oavsett anknytning och ålder vid ankomsten till Sverige. Samtidigt föreslår Skatteverket att det, för det fall anknytning till Sverige saknats, införs en möjlighet att erkänna äktenskapet om det finns särskilda skäl.

När det gäller utredningens påpekande att ett generellt och undantagslöst förbud mot erkännande av utländska barnäktenskap skulle föra för långt, och kunna komma i konflikt

med Europakonventionens bestämmelse om rätt till privat- och familjeliv (artikel 8), anser Skatteverket att dessa frågeställningar torde varit lika relevanta avseende den redan befintliga bestämmelsen om icke erkännande av bl.a. barnäktenskap när någon av parterna hade anknytning till Sverige (1 kap. 8 a § första stycket 1 IÄL). Huvudregeln om icke erkännande i fall med anknytning till Sverige gäller oavsett vilken ålder parterna har när de kommer till Sverige. Undantag från huvudregeln kan göras om synnerliga skäl föreligger. Skatteverket anser att en konflikt med Europakonventionens artikel 8 kan undvikas genom att införa en möjlighet för erkännande i det enskilda fallet.

Med en möjlighet till undantag vid särskilda skäl blir förbudet inte undantagslöst och borde enligt Skatteverkets bedömning gå att förena med bestämmelsen om rätt till privat- och familjeliv i Europakonventionens artikel 8. Ett exempel på särskilda skäl skulle kunna vara att parterna varit gifta under en mycket lång tid och därför inrättat sig efter att vara gifta. Även en situation där ett nekat erkännande kan komma i konflikt med en EES-medborgares rätt till fri rörlighet skulle kunna anses utgöra ett särskilt skäl för erkännande. Att ha ett krav på synnerliga skäl, i stället för särskilda skäl, skulle dock kunna anses föra för långt i situationer där parterna saknade anknytning till Sverige vid äktenskapets ingående och därför inte haft anledning att beakta svenska normer och svensk lagstiftning.

Skatteverket föreslår att bestämmelsen utformas exempelvis enligt följande:

1 kap.

8 a §

Ett äktenskap som har ingåtts enligt utländsk lag erkänns inte i Sverige

1. om någon av parterna var under 18 år vid tidpunkten för äktenskapets ingående och ingen av parterna då var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige,

2. om det vid tidpunkten för äktenskapets ingående skulle ha funnits hinder mot det enligt svensk lag och minst en av parterna då var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige,

3. om det är sannolikt att det har ingåtts under tvång, eller

4. om parterna inte var närvarande samtidigt vid äktenskapets ingående och minst en av dem då var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige.

Första stycket 1 gäller inte om det finns särskilda skäl att erkänna äktenskapet. Första stycket 2, 3 och 4 gäller inte om det finns synnerliga skäl att erkänna äktenskapet.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

3   Konsekvenser för Skatteverket

Utredningens förslag bedöms inte ge några verksamhetsmässiga effekter av betydande karaktär. Dock kan frågan om parternas ankomstdatum i marginell omfattning innebära ett ökat behov av utredning och efterforskning kring sökandens inresa till Sverige.